

Jubilál a nehézügy

Pontosan egy évvel ezelőtt írtunk Marton József és Braun Ervin „nehéz ügyéről” — a szalámigvártás egyik eljárását átfutató találmányuk kifizetése körül támadt bonyodalmáról. Akkor szövé tettük, hogy a bevált, a régi eljárásnál évente sok millió forinttal több hasznot hozó találmány régóta üzemel, de a feltalálóknak mégsem fizetik ki az őket megillető díjat.

Vajon most egy év múlva mi a helyzet az ügyben? Talán a feltalálók már megkapták az őket megillető összegeket? Á, dehogyan! Marton József, a szegedi szalámigvár dolgozója és feltaláló társának jogutódjai (Braun Ervin időközben már meghalt) csak biztatást kaptak az 1964 március 1 óta teljes kapacitással, jól működő szalámiérelő berendezésért.

Mi is történt 365 nap alatt, hol akadt el a találmány után járó díj? Erre csak megközelítő pontos sággal válaszolhatunk: a felsőbb hivatal nem határozott, az 1961 március 1-én 148921 lajstromszám alatt bejegyzett találmány kifizetési okmánya a Húsiipari Tröszt és az Élelmiszer-

ügyi Minisztérium bükö-reben forog. Mert mire lehetne másra gondolni, hiszen a feltalálók képviselői és a Húsiipari Tröszt számos megállapodás után 1966. július 25-én véglegesnek látszó írtak alá. Ebben Marton József és Braun Ervin jogutódjai lemondtak a találmány népgazdasági hasznosítása alapján történő kifizetésről és beleegyeztek az eszmei díjszabásba, annak ellenére, hogy így sokkal kisebb összegre számíthatnak.

Ez a megállapodás tehát létrejött. Marton József sűrű érdeklődésére azonban megint csak türelemre intő levelek és telefonvlaszok érkeztek Budapestről. Közölték, hogy az Élelmiszer-ügyi Minisztérium valamelyik illetékese előtt fekszik az ügy. Ebben viszont nem kételkedhetünk, mert az ügy — ezek alapján egészen biztos — csak fekszik, de érdemben alig intéződik. Kissé keserű szájjal kérdezzük egy év után, mire vár a két illetékes szerv, mikor fizeti ki a feltalálóknak az őket jogosan megillető találmányi díjat?

Matkó István

A repülő-katasztrófaról

Mint a Rudé Právo pénteki számában közli, a Pozsony környékén november 24-én szerencsétlenül járt repülőgép roncsai közül eddig 81 személy maradványait emelték ki. Harminckét áldozat személyazonosságát a helyszínen sikerült megállapítani. A többi áldozat személyazonosságát a pozsonyi Komenský Egyetem törvényszéki orvostani tanszékének professzorai próbálják tisztázni.

Az áldozatok között van két nagy európai művész: Václav Jiracek csehszlovák karmester és Katja Popova énekesnő, a Bolgar Népköztársaság népművésze. A Rudé Právo pénteki száma mindkettőjük nekrológját közli. (MTI)

Expedíció jégtáblán

Az úszó jégtábla, amelyen az Északi-sark—13 szovjet tudományos állomás működik, áthaladt az északi szélesség 89 fokán és mindössze 83 kilométer választja el az Északi-sarktól. Az állomás alatt a jég két és fél évvel ezelőtt indult meg a Vangel-sziget térségében és nehéz 2000 kilométeres utat tett meg. Az állomás egy nagy jégtáblán kezdte meg működését, de az ismételt jégtörések következtében a tábor a jégtáblának egy töredékére került és széles repedés választja el a nagy jégtáblától.

deft. Hát csak ott ácsorogtam s eszembe jutott amikor az én drága jó megboldogult urammal Bécsben jártam. Ferenc József előtt bezzeg nem zártak le az utakat! Nyitott hirtelen kocsiakozott a feleségével, s mellettük csak a hadsegédült, egy snájdig, fess fiú. És a császár in-tegetett, köszöntötte a járókelőket, akik megállajenezték. Neki nem volt mitől tartania...

— És a fiának, Ferenc Ferdinándnak? — A hölgy megbot-rámkozva néz barát-nőjére, s csak ennyit mond:

— Ja, az egészen más volt, akkor már nem élt szegény jó uram.

FEHER KALMAN

Egy kis lottó nyereménystatisztika

Amióta 1957 márciusában Fortuna istenasszonya hosszú útjára indította a lottó szerencsekereket, a hetenként ismétlődő számhúzások izgalma a tárgyanyeremény sorsolásokkal tetéződik. Kierencs hosszú esztendő alatt nemrégiben rendezték meg az ötszázadik számhúzást és az évek során a megnyert hasznos tárgyak özöne könnyíti meg a szerencsés lottózók mindennapi életét.

A Lottóigazgatóság rendelkezésünkre bocsátott adatai szerint az első ötszáz heti számhúzásra majdnem két-milliárd-ötszázmillió szelvényvel vettek részt a játéban. Ugyanezen idő alatt hárommillió 731 millió 357 ezer forint irtótte a szerencsés nyertesek markát.

Lássunk néhány adatot a tárgyanyeremény sorsolások-ról, melyben a kezdettől szeptember 1-ig megtartott sorsolások szerepelnek.

A lottón nyert öröklakások, családi házak, üdülőkákak száma 448 darab; való-sággal egy kisebb szegedi — bátran kimondhatjuk: boldog — utcát lehetne összerakni belőle. Ha pedig vidéken országút mellett emelték volna milyen boldog, kedves, napsgaras település lehetett volna belőle.

Az ország útjain 270 lottón nyert Renault, Moszkvics, Skoda, Warszawa, Volga, Wartburg szalad. A ráérő statisztikusok kiszámították, ha valamennyit egy parkolóhelyen helyeznénk el, bizony kétszer is megölténne a főváros legszebb terét, a Vörösmarty teret. Számítsuk meg hozzá a lottón nyert oldal-

kocsis és szülő motorkerek-párokat, bizvást állíthatjuk, hogy a lottó nem kis mértékben járult hozzá az ország személygépkocsi- és motorkerékek növekedéséhez.

A második műszak gépei-ről szólva érdemes lenne megvizsgálni, hogy a lottón nyert mosógépek mekkora Patyolat üzem kapacitásának felelőnének meg. Ha pedig a lottón nyert hűtőszekrényeket vizsgálunk, biztosan be lehetne hűteni két KÖZERT üzlet teljes árukészletét a polcokkal együtt.

A kultúra és művészet áldásait viszi a nyertesek otthonai a lottón nyert tv-és rádiókészülék. Az elmúlt kilenc esztendő alatt 8500 darab tv-készülék talált szerencsés gazdára. Ez olyan nagy mennyiség, hogy elérné Európa legmagasabb hegycsúcsát — ha valaki egymásra rakná.

Jó lenne megvizsgálni még a lottón kisorsolt külföldi utasok hosszát. Moszkva, Varsó, Prága, Berlin, Helsinki, Koppenhága, London, Párizs, Róma, Athén szépségeit csodálhatták meg a szerencsés lottózók Európában. És Európán kívül? Megtekinthették Tokiót és az olimpiát, eljuthattak Kubába, s gyönyörködhetek Egyiptom több ezer éves kultúrájában és művészetében. Ha a rengeteg megtett kilométert egymás mögé illesztjük, a lottóutasok eljuthattak volna naprendszerünk legtávolabbi pontjára is. Ezt azonban már csak kibernetikus számológéppel lehetne teljes biztonsággal nyomom követni.

SZ. I.

Bőséges gombatermés

Másfél évvel ezelőtt alakult meg a Szeged és Vidéke Körzeti Földművelésügyi-teret kebelében a gombatermesztők szakcsoportja. A 16 tagú kis közösség 6 pincében 400 négyzetméteren létesített gombatermesztőtelepeket. S már az első termelési szezon is ki-magasló sikert hozott a vállalkozás. Egy-egy négyzet-méterről 5—6 kilogramm termést szüreteltek. Felbuzdulva a tavalyi sikereken, a közösség most még jobb termést akar elérni. A fehér sampionból a múlt hét utolsó napjaiban kezdték meg a szállítást a szegedi üzletekbe, s a bőséges szüret április közepéig eltart majd.

Tervszerű szakmunkásképzés Tápén

A tápéi Tiszatáj Tsz-t évek óta példaként emlegetik a mezőgazdasági szakmunkástanulók képzésében. Jelenleg nyolc ösztöndíjasuk tanul szakiskolában, három közép-, illetve felsőfokú technikumban, egy pedig agráregyetemen. Tanulmányaik befejezése után a gazdaságban dolgoznak. Ezenkívül téli tanfolyamokon idén 13 gazdaszerzőntözési képesítést, kettő pedig raktárnoki szakismertet.

A Tiszatáj Tsz-ben több éves program szabja meg, hogy 1970-ig hány és milyen szakemberre lesz szükségük. A távlati terv szerint a növénytermesztés és állattenyésztés különböző területein mintegy 60—70 szakembert foglalkoztat majd a gazdaság. A terv megjelöli, hogy mennyi fiatal és hány felnőttnél kell megnyerni a tanulásnak.

Az egészen más volt...

A kávéház már régen a múlté, de a múltból még maradtak itt kávéházi alakok. Kár volna nem megírni őket. Lám, velem szemben is ez a... Némit akartam volna mondani, de bizonyára megsértődne érte. Legyen hát idős hölgy, nem bánom. Illetlenség hallgatni, de olyan hangosan beszél, hogy akkor is hallom minden szavát, ha befogom a fülem.

— Hát a P. — egy közismert szobrász nevé mondja — az aztán a nagy-szerű művész! Két évvel ezelőtt ismerkedtem meg vele, azóta már többször is voltam a műtermében meg a lakásán. Most, a nyolcvanadik születésnapján lesz az a piactér, vettem egy híhetet- Közben idejött

lenül szép rózsacsokrot. Csengetek, maga a mester nyit ajtót. Mondom neki, drága P. úr, adja a teremő, hogy még sokáig egészségesben éljen és sok-sok csodálatos alkotással örvendeztesse meg a nemzetet. S azzal megeskoltam az ar-cát jobbról is, balról is. Nagyon kedves volt! Megajándékozott! Egy kisleánykát ábrázol a szobor, de milyen kifejező! Csupa báj! S képzeld, mit mondanak az ismerőseim? Hogy én szerelmes vagyok leszaladtam a piactérre. Nahát! Közben idejött

hozzám a pincér, míg fizetek, nem kell odahallgatni. Már indulok, de ezt még kívárom: — ...Mentem a Dorottya utcában — meséli most asztaltársának, aki látszólag nem sokban különbözik tőle —, s egyszer csak elém áll a rendő, s azt mondja, nem lehet tovább menni. Már miért ne lehetne, amikor nekem erre van dolgom? Nem szabad, mert most jön a sahné a Nemzeti Galériából. Na és aztán, tölem jöhet, attól én mehetek. De nem enge-

deft. Hát csak ott ácsorogtam s eszembe jutott amikor az én drága jó megboldogult urammal Bécsben jártam. Ferenc József előtt bezzeg nem zártak le az utakat! Nyitott hirtelen kocsiakozott a feleségével, s mellettük csak a hadsegédült, egy snájdig, fess fiú. És a császár in-tegetett, köszöntötte a járókelőket, akik megállajenezték. Neki nem volt mitől tartania...

— És a fiának, Ferenc Ferdinándnak? — A hölgy megbot-rámkozva néz barát-nőjére, s csak ennyit mond:

— Ja, az egészen más volt, akkor már nem élt szegény jó uram.

FEHER KALMAN

Szeged varázsa

Régen, amikor még a falusi csodák világában éltam és még a legmagasabb szalmakazal tetejéről nézve is csak árva gunnyasztó tanyákat ölelt körül a szűk horizont, Szeged volt álmaim városa. Amikor még a létező összes folyók legnagyobbikának a sehoja sem mozduló, pocsolólyásvízű, békalencsés Szarazért tudtam, a Tiszát szerettem volna látni. „Majd elviszlek egyszer — mondta anyám — csak erősödjél meg a gyalogláshoz.” Attól kezdve állandóan lázban égtem, a várható élmény nagysága nem hagyott nyugton. Tiszta időben, amikor olyan volt a levegő, mint a lemosott ablaküveg, kiálltam a búzaföld közepére és Szeged irányába meresztettem a szemem. Úgy tűnt, hogy homályosan látom a város tornyait, de az is lehet, hogy ezt az erős vágyakozás okozta.

Hiába. A mindössze huszonegynéhány kilométer távolságban tündöklő tornyokat grerek-fejjel sohasem bámulhattam meg közelről. A szomszédunk ugyan felbízottatott egyszer, hogy elvisz a vásárra kocsi-pásztor-nak, de becsapott. A felfokozott izgalomtól egész éjjel alig aludtam. s hajnalban, mire indulni kellett volna, Lajos bácsi ájtott bejelenteni: itthon kell maradnunk, mert a Rémusz nem bír felkelni az istállóban.

Ez a csapás szinte megsemmisített. Vagy tizenöt esztendő múltán, 1945. júliusában jutottam el végre álmaim városába. Pusztán szegénységi, illetve ebből eredően érzelmi alapon már tagja voltam a kommunista párt-nak, olvastam is jó rakásnyi könyvet, de Szegedről még mindig csak annyit tudtam, egy sokfelé ögveglő malackupeetől, hogy nincs annál szebb város az Alföld kerekében. Bizonyosra vettem, hogy igazat beszélt, azért, amikor a mi párt-szervezetünk is megmozgatta a népet a szegedi kommunista nagygyűlésre, azonnal jelentkeztem.

Felbontlakozott kocsim, nótás-vidáman jöttünk vagy kétszáz-an a tápéi réten keresztül. A Marx téren gyülekezett, hullámozott az egész környék sok tízezres tömege, onnan meg a Széchenyi tér árnyas platánjai alá vonultunk zeneszóval, végeláthatatlan színes sorokban.

Engem úgy kellett előrelökni, mert minduntalan megakadt a lábam, hogy bámulhassam a cifra palotákat, a számomra is kitároló egész mese-szerű világot. S amikor a város-háza balkonjáról Gobbi Hilda gyújtó erővel elszavalta Ady A hadak útján című versét (korábban soha nem hallottam) biztos voltam benne, hogy Szeged sokkal többet nyújtott számomra, mint amennyit álmodni mertem felőle. „Itt van a nép, trónt ülni fog most, ezer évig férge a rögnek” — zengtek-zúgtak fölöttem a hangszórók tölcse-rei, s úgy éreztem, ez a gyönyörű város ébresztette fel egészen a bensőm mélyén szunnyadó igazságot is, s ezzel a forradalomhoz kötött vég-érvényesen.

E tündöklő napnak már elmúlt 21 esztendője. Szeged varázsa azonban nemhogy elmúlt volna, hanem tovább nőtt a szememben, pedig már nyolc ország sok városával volt alkalmam összehasonlítani. Külföldet járva láttam magasabb házakat, több luxusautót, baktattam zord hegyek csapásain, lubickoltam tengerek sós vízében, élveztetek automatizált gyárakba és közép-kori kastélyok termeibe, de egy hét múlva mindenholn hazakivánszoltam ide a bolondos Tisza partjára. Naivitás ez, vagy kicsinyes lo-kálpatriotizmus? Lehet. De olvastam, hogy jól érezte itt magát mindig mindenki. Mikszáth Kálmán 1878-ban, szegedi újságíróskodásának első napján azt írta a Szegedi Naplóba: „...nem úgy erővel lettem ide anektálva: a saját vágyam és a rokonszenv hazám az egyik legnagyobb városa iránt, hozott ide.” Igaz, ez még az árvíz előtti, régi karakterű Szegednek szólt, de a mai város is bizonyosan meleg vallomásra készítené az író. Egy német például a nyáron fél napra tervezett szegedi látogatását azért hosszabbította meg egész hétre, mert mint mondta, s nagyon sokan hangoztatták — „ennek a városnak különös vonzása van”.

De mi ez a vonzás? Miért ragaszkodom például én annyi év után is ehhez a városhoz, hiszen ha úgy vesszük, már rá is unhattam volna. Nem itt ringattak a bölcsőmet, a szüleim, testvéreim, rokonaim távol vannak, tehát tulajdonképpen én is azok közé tartozom, akikre a tözsgyökerez szegediek azt mondják: „Ezt is úgy hozta a szél valahonnan”. Az először annyira megigéztett gangos paloták megsugorodtak már a szememben, sőt a Tiszát is lekisebbítette valahogy a hozzácsoklás. Akárhányszor végig-baktatok a parti kórzon, olyan keskeny vízcse-kének látom, mintha a Szarazér lenne. Százával

húzzák fel az új lakóépületeket, és hiába tudom, hogy egy-két évvel ezelőtt még apró, töpörtyű-házak szegénykeztek a helyükön, már az újat veszem természetesen. Én, aki valamikor a falusi élet liliputi méreteit fogtam fel normálisnak, most már néha alacsonynak találok a szalámigvár 40 méter magas toronyszáraitóját is. Hiába, a legnagyobb valóság is mindig a túrelmetlen fantázia mögött kullog.

Hosszúra nyúlt központjaink zöme elvtársak, kollégák körében múlik el. aztán gyári kommunis-tákkal találkozom, fononók panaszait jegyezzem, értekezleten üldögélek, újságciikket diktálok, más világnézetekkel vitatkozom, fekete-tűz-szürsölők és igyekszem eligazodni a világ kuszált dolgaiban. Ezt valószínűleg másutt is megtehetném, hiszen idegeskedni, téma után szaladozni, az élet ezernyi változása miatt he-vülni Szegeden kívül is lehet ma Magyarországon. Mégis fejbekölni még a gondolata is annak, hogy esetleg elődítat innen a sorsom. A halál lehetősége különösen meg tud ijeszteni. Hosszú életet kívánok magamnak, nem a nyugodt öregesség ígérete miatt, hanem mert sokáig szeretném látni ennek a kedves városnak fel-tűnően szépülő arcát. Vajon milyen lesz — mondjuk — húsz esztendő múlva?

Nemrég hallgattam egy előadást Szeged jövő-jéről. A hűvösen tárgyilagos mondatokból kibontakozott az okosan megtervezett tarjánai lakótelep, a jelenleginek kétszeresére felnövekvő Odessa városrésze, a kétmilliárd forintból teljesen befejezett gumipari kombinát, az északi Tisza-híd a nagykörút folytatásaként és mindaz, ami ma még csak beszédtem, de belátható időn belül valósággá alakul majd. S ráadásul itt van az olaj, amely felajzotta a város apraját-nagyját. Amikor a megyei pártértekezleten Apró Antal elvtárs beszélt róla, mélyvégség csend lett a zsúfolt teremben. Több milliárd forintot beruházás! Szinte szédültem tőle. Csak logikailag sejtettem, mi rejlik e hatalmas összeg mögött, képet alkotni hiába akartam róla. A bejelentés pillanában a reális, egészen közeli valóság utolérte a futós képzeletet.

Szegednek alighanem ez most a varázsa. Ez a szüntelen mozgalmasság és izgalom. Minden nap-lamente hoz valamit, ami reggel még hiányzott, s a másnap reggelek is újabb változásról biz-tosítják a munkába igyekvőket. Itt élni jó, itt érdemes sokat dolgozni, itt lehet merész terveket készíteni. Itt az álmok nem okoznak csalódást.

F. NAGY ISTVÁN